

Paul M. Zulehner előszava

(Poszt)modern világunkban remekül tudunk vallásról, egyházzal és hitről beszélgetni. Ennek során fontos kérdések merülnek fel, mint például *mit hisznek a fiatalok ma egyáltalán?* Vagy *ha hisznek, szükségük van-e még ehhez egyházra is?* Egy kérdésről többnyire meg szoktunk feledkezni: mi van azokkal az emberekkel, akik valaha egy egyházi közösséghez tartoztak, és nem csupán kiléptek, hanem a hitüket is teljesen feladták? Ezekről a valamikori hívőkről meglepően keveset hallunk, de vajon miért? Mi lehet az oka annak, hogy fiatalok nem tudnak, vagy nem akarnak többé hinni? Ennek a fölöttébb érdekes kérdésnek eredtek nyomába a jelen, olvasásra érdemes könyv szerzői. Néhány dolog ugyanis időközben megváltozott. Ma már nem sorsszerű a vallás, hanem választás. A választás pedig jelenthet megválasztást, de kiválasztást is. „Az életnek más irányt szabni”, ezt jelenti a latin „vertere” szó. Ennek a változatai a „con-vertere”, de a „de-vertere” is – innen származnak a konverzió és dekonverzió szavak. A megtérés- és kitérés-mobilitás a jövő egyre gyakoribb, ha nem egyenesen megszokott jelenségre lesz, leginkább a vallásos közösségeken belül – ahol közelségekről és távolodásokról beszélhetünk –, de ezek határain túl is. Egyébiránt a kitértek világnézete rugalmas marad. Vajon egy életen keresztül?

Az életben minden választáshoz nyomós okok kellene. Mi vonz, mi taszít engem? Irritációkról és gratifikációkról, vonzó és taszító erőkről van szó, amelyek egy vallásból vagy vallásos közösségből – ami csak elméletileg ugyanaz – indulnak ki.

Újabb kutatások eredményei¹ szerint az elégtétel a meghatározó, vagyis az, ami élni enged. Ha az elégtétel kellőképpen erős, akkor gonosz irritációkat is kibírunk. Mint ahogy magam is a katolikus egyházamban. De mi történik, ha túl erősek az irritációk? Netalán kibírhatatlanok?

Fölöttébb hasznos, hogy a kezünkben tartott könyv a kitérés, a valamely hit kötelékéből való kilépés érzékeny folyamatára irányítja a figyelmet. Konkrét történeteket ragad meg, melyeket szakszerűen dolgoz fel a rendelkezésre álló kisszámú szakirodalom fényében. Kirajzolódnak az átorientálódás lassú folyamatának mozgatóerői: a tanításban való kételkedés, a Bibliával és az új ateizmussal kapcsolatos problémák, nagykorúság és emancipáció, negatív élmények keresztényekkel, közösségben/templomban megélt kellemetlen tapasztalatok, a véletlenszerűség felismerése, a hit negatív kihatásai, a hit hatástalansága, az átélés/érzelem hiánya, a hit és az élet közötti diszkrepancia, teodicea – a fájdalom miatti szenvedés merül fel itt kiváltó okként, mely valakit a hitehagyás hosszú útjára késztet.

Ez a könyv mindazoknak hasznos, akik a saját tapasztalataikból kiindulva érett, a modern világban teherbíró hitet keresnek maguknak, vagy ezt valaki másnak kívánják. A hitet mindig kételyek övezik, ahogyan erre Peter L. Berger híres könyvében, az *In Praise of Doubt* [A kétely dicsérete] címűben a filozófus Anton Zijdervelddel világosan rámutat. Egy igazi keresztény hívő fülében mindig Jézus kérdése cseng: „Vajon ti is el akartok menni?”²

A keresztény egyházak azt a megbízást kapták Alapítójuktól, hogy gondosan és óvatosan az emberek mellé álljanak annak keresése során, amiben hisznek, vagy nem hisznek. Aki e

1 Allensbach: Kirchenaustritte. 1998 [Kilépések az egyházból]; Zulehner, Paul M.: *Verbuntung*. Schwabenverlag, Ostfildern, 2011.

2 János 6,67.

feladatot kötelességének érzi, sokat tanulhat ebből a könyvből. Olvasmányos módon ösztönöz arra, hogy elgondolkodjunk egy szerfelett fontos, aktuálissá váló témáról. Sok figyelmes és elgondolkodó olvasót kívánok a könyvnek a szülők, vallásoktatók, a keresztény egyházak tisztségviselői, de nem keresztény vallásközösségek tagjai – és nem utolsósorban keresztény és nem keresztény zarándokok körében. E könyv ugyanis bátorítás a hitehagyottaknak, akiknek a tapasztalt, az ateizálódó Prágában egyetemista- és akadémikus lelkigondozóként tevékenykedő Tomáš Halik azt javasolta, hogy soha ne hagyják abba túl korán a kérdezést.³

Így kívánok mindannyiuknak elgondolkodtató olvasást.

Paul M. Zulehner
Katolikus hittudós,
nyugalmazott pasztorálteológia-
és vallásszociológia-professzor

2013 ősze, Bécs

3 Halik, Tomáš: *Geduld mit Gott* [Türelem Istennel szemben]. Herder Verlag, Freiburg, 2010.